

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Навчально-науковий інститут бізнес-технологій «УАБС»
Кафедра іноземних мов

Інститут вищої освіти НАПН України
Київський університет імені Бориса Грінченка
Донбаський державний педагогічний університет
Українська асоціація когнітивної лінгвістики і поетики
Всеукраїнська асоціація з мовного тестування та оцінювання

ЯКІСНА МОВНА ОСВІТА
У СУЧАСНОМУ ГЛОБАЛІЗОВАНОМУ СВІТІ:
ТЕНДЕНЦІЇ, ВИКЛИКИ, ПЕРСПЕКТИВИ

*Матеріали I Всеукраїнської
науково-практичної конференції
(Суми, 23–24 листопада 2017 року)*

Суми
Сумський державний університет
2017

ЛІТЕРАТУРА

1. Кибрик А. А. Мультимодальная лингвистика / А. А. Кибрик // Когнитивные исследования – IV. Москва: ИП РАН, 2010. — С.34-152
2. Carvenale M. Brand linguistics: A theory-driven framework for the study of language in branding / Marina Carnevale, David Luna, Dawn Lerman. — International Journal of Research in Marketing, 2017 [Electronic resource]. — Available at : <http://dx.doi.org/10.1016/j.ijresmar.2017.01.003>
3. Culache O. Brand building in a semiotic age: developing meaningful brands with creative multimodal tools / Oana Culache // Journal of inventics. Vol. 17, № 88, 2014. — P.1-10
4. Giles H. The Contexts of Accommodation: Developments in Applied Sociolinguistics / H. Giles — Cambridge: Cambridge University Press, 1991. — 68 p.
5. Glossary of multimodal terms [Electronic resource]. — Available at : <https://multimodalityglossary.wordpress.com/multimodality/>
6. Halliday M. A. K., Language as social semiotic: The social interpretation of language and meaning / Michael Alexander Kirkwood Halliday. — London: Edward Arnold, 1978. — 256 p.
7. Saussure de F. Course in general linguistics / Ferdinand de Saussure. Translated from the French by Wade Baskin. — New York: Philosophical library, 1959. — 240 p.

Філіппова Н.М.

*Національний університет кораблебудування
імені адмірала Макарова (м. Миколаїв)*

ВІД ПАРАДИГМИ ЗНАННЯ – ДО ПАРАДИГМИ МИСЛЕННЯ

Відомо, що співвідношення самостійної та аудиторної роботи, підвищення рівня автономії студентів, змінення ролі викладача в навчальному процесі та деякі інші фактори, які пов'язанні із реформами вищої школи за останні двадцять років, викликають необхідність реалізації різноманітних навчальних проектів, пов'язаних з можливостями використання знань, отриманих в аудиторії під керівництвом викладача і самостійно в процесі автономної діяльності студентів.

Самостійність у виконанні завдань передбачає здібність студентів в режимі навчальної автономії обробляти великі інформаційні потоки і відповідально відноситися до отриманих результатів. Один з ефективних методів підвищення навчальної автономії полягає у використанні навчальних проектів, тобто навчання через діяльність.

Проектна методика відома вже багато років, розроблені типології проектів, описаний різний досвід використання проектів.

Серед деяких проектів, які реалізує кафедра прикладної лінгвістики Національного університету кораблебудування, можна назвати такі: «A Day in the Life of a Ukrainian Student» (дисципліна «Англійська мова»); «Створення тематичного словника-глосарія з лексики» (дисципліна «Англійська мова»); «Пакет автоматизованих тестів для самостійної роботи» (дисципліна «Сучасна російська мова» для іноземних студентів); «Пакет автоматизованих тестів для самостійної роботи» (дисципліна «Сучасна українська мова»); «Пакет автоматизованих тестів для самостійної роботи» (дисципліна «Вступ до мовознавства»); «Створення словника-мінімуму «Поліеквівалентні терміни» (дисципліна «Загальне термінознавство»); «Комунікативний аналіз надписів у маршрутках» (дисципліна «Комунікативна лінгвістика») тощо.

Оскільки спеціальність «Прикладна лінгвістика» передбачає підготовку фахівців, які можуть виконувати різноманітні завдання поєднуючи знання мов, знання про мову і мовлення і знання про можливості використання комп'ютерних технологій, то кінцевий результат всіх проектів пов'язаний з підготовкою прикладного продукту – це автоматизований словник, мультимедійна презентація, створення сайту, тощо.

Відомо, що успіх будь-якого проекту залежить від організації процесу проектної роботи для досягнення очікуваних результатів. Робота над проектом розподіляється на етапи: 1) планування діяльності: звичайно студенти повинні знати чітко поставлені задачу і розуміння форми кінцевого представлення проекту (напр., презентація), дату закінчення його виконання, терміни проведення всіх етапів; 2) виконання проекту: пошук необхідної інформації, обробка великої кількості інформації; 3) дидактичний: обговорення проблем, пов'язаних з вибором джерел отримання інформації, форм обробки інформації, узагальнення результатів, вибір пошукових і дослідницьких методів; 4) представлення проекту: технологія публічного виступу (аналіз отриманої інформації та висновків,

навчання комунікативних стратегій, представлення проекту у відповідності до вибраного формату, контроль за часовими характеристиками виступу, навчання логіці представлення своєї точки зору, аргументації); 5) аналіз: обговорення, оцінювання результатів (навчання вмінь розуміння позицій інших учасників проекту критики і розуміння критики, аргументації, тобто розвиток творчого і аналітичного мислення).

Один з проектів виконується магістрами і представляє закінчення курсу «Загальне термінознавство» і поєднує дві дисципліни «Загальне термінознавство» і «Когнітивна лінгвістика».

Сьогодні перспективність і актуальність дослідження терміносистем за допомогою методів когнітивної лінгвістики не підлягає сумніву: дійсність – мисленнева діяльність людини, в результаті якої обробляється інформація дійсності – мова як інструмент результат цієї діяльності – мовлення як діяльність, яка дозволяє передавати і отримувати інформацію про дійсність. Терміну на рівні свідомості відповідає певна когнітивна структура, частина якої перетворюється у вербальний знак. Тому декілька проектів пов'язані з можливістю використання поняття когнітивної лінгвістики, концепта, для аналізу термінологічної лексики, оскільки майже всі слова є знаками існування концепту, навколо якого організуються категорії [6, стр. 59].

Саме когнітивний аналіз дає можливість вийти за рамки власне мовних спостережень і будувати припущення про те, як влаштований людський розум. Отже, побудова концептів будь-якої наукової галузі дає змогу встановити фаховий (професійний) складник концептосфери людини.

Тоді терміноконцепт будь-якої сфери людської діяльності – це оперативна одиниця знання, яка має власний зміст, відображений у концептуальних ознаках, що позначено в лексемах, які утворюють цей концепт.

Пропонуються різні підходи до аналізу концептів [1, 5, 7, 8, 9]. На основі аналізу цих підходів та беручи до уваги особливості виконання проекту вибираємо таку процедуру: 1) побудова фрейма цієї терміносистеми; 2) визначення словникових дефініцій; 3) встановлення етимології терміна; 4) опис його структури; 5) узагальнення інформації у паспорті цієї терміносистеми, який складається із двох частин: 1) екстралінгвістичні характеристики (історія виникнення терміносистеми, причини її виникнення, особливості використання); 2) лінгвістичні характеристики

(когнітивна модель, структурні параметри, основні засоби термінотворення, семантичні параметри, експресивність термінів) [4].

ЛІТЕРАТУРА

1. Бабушкин А. П. Типы концептов в лексико-фразеологической семантике языка: [монография] / А. П. Бабушкин . Воронеж: Изд-во Воронеж. гос. ун-та, 1996. – 104 с.
2. Д'яков А. С. Основи термінотворення: Семант. Та соціолінгвіст. Аспекти / А. С. Д'яков, Т. Р. Кияк, З. Б. Куделько. – К. : Вид. дім «КМ Academia», 2000. – 218 с.
3. Зарицький М. С. Актуальні проблеми українського термінознавства: Підручник / М. С. Зарицький. – К. : ШВЦ «Видавництво «Політехніка»; ТОВ «Фірма «Періодика», 2004. – 128 с.
4. Ивина Л. В. Лингво-когнитивные основы анализа отраслевых терминосистем (на примере англо-язычной терминологии венчурного финансирования) / Л. В. Ивина. – М. : Академический проект, 2003. – 304 с.
5. Карасик В. И. Культурные доминанты в языке / В. И. Карасик // Языковая личность: культурные концепты: [сб. науч. тр]: – Волгоград; Архангельск: Перемена, 1996. – С. 3–16.
6. Кубрякова Е. С. Язык и знание: На пути получения знаний о языке: части речи с когнитивной точки зрения. Роль языка в осознании мира: [монография] / Е. С. Кубрякова. – М. : Язык славянской культуры, 2004. – 555 с.
7. Маслова В. А. Когнитивная лингвистика: [учебное пособие] / В. А. Маслова. – Минск: ТетраСистемс, 2004. – 266 с.
8. Степанов Ю. С. Константы. Словарь русской культуры. Опыт исследования / Ю. С. Степанов. – М. : Школа «Языки русской культуры», 1997. – 824 с.
9. Фрумкина Р.М. Есть ли у современной лингвистики своя эпистемология? / Р. М. Фрумкина // Язык и наука конца XX века [сб. статей]. – М. : Российский государственный гуманитарный университет, 1995. – С. 74-117.